

Leiberov A. O. «Unhappy science fiction writers»- discussion in Podolsky press about the place of Russian intellectuals in the revolutionary events of 1917–1919 years.

The questions of self-determination of Russian intellectuals of their place during the events of 1917–1919 years are considered in the article. The participants of debate raise and discuss a number of important political issues. They analyze the relationship between intellectuals and ordinary people, places of intellectuals in the preparation of the revolution, the position taken by the intelligentsia in its course, and the results to be expected.

Key words: *Russian intelligentsia, revolution, discussions.*

Надійшла до редакції 2 грудня 2013 року

УДК 94(477.8)

І. Д. Любчик

ЕТНОГРАФІЧНА ГРУПА ЛЕМКІВ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ХХ ст.

В статті робиться спроба проаналізувати становище лемківської етнографічної групи в умовах суспільно-політичних трансформацій ХХ ст. Автор підсумовує, що, незважаючи на доволі активну мистецько-культурну, фестивальну діяльність, все ж етнографічна група лемків, основна частина якої позиціонує себе з українською нацією, об'єктивно стоїть перед загрозою втрати своєї самотності.

Ключові слова: *Лемківщина, етнографічна група лемків, етнополітика, переселення, суспільно-політичні трансформації, етнокультурна самотність.*

Під лемківською самотністю розуміємо своєрідні риси народно-традиційної культури населення етнографічної Лемківщини, де виникли і традиційно закріпилися певні локальні особливості, відмінні від притаманних українцям інших регіонів. Про Лемківщину як територію, вважаємо, можна говорити до середини ХХ ст. Внаслідок подій 1940-х років після виселення лемків та в умовах дисперсного їх розселення вони поривають зв'язок із своєю прабатьківщиною, будучи розпорошені за межами своєї етнографічної території.

Проблема об'єктивного дослідження лемківської етнографічної групи зумовлена цілою низкою тенденційних заяв на тему так званого «русинського питання» як громадськими, так і політичними діячами, а одночасно упередженою науковою оцінкою окремих вчених. Доводиться констатувати, що і сьогодні зарубіжна та вітчизняна історіографія містять певну плутанину у використанні термінології щодо лемків, зокрема: етнічна група, субетнос.

Об'єктом нашого вивчення є галицька частина лемків, яка у міжвоєнний період входила в адміністративні кордони Речі Посполитої, а у післявоєнний в силу етнополітичних обставин була виселена із етнічних земель і розселена по території України і Польщі.

Проблеми лемкознавства ХХ ст., з певним акцентом на окремі питання, актуалізуються у працях М. Литвина [1], Ю. Киричука [2], І. Цепенда [3], в окремих напрацюваннях автора рядків [4], а також польських вчених М. Гальчака [5], та Н. Кляшторної [6].

Своїм завданням ставимо розглянути особливості суспільно-політичних процесів ХХ ст., які впливали на становлення національної самосвідомості лемків. Визначити, наскільки реальною в умовах сьогодення залишається проблема збереження етнографічної групи лемків.

Ми свідомі того, що процеси формування, характер утвердження української національної ідентичності лемків порівняно із гуцулами та бойками були загальмованими, деструктивними, а проблема її збереження визначається процесами суспільно-політичних трансформацій ХХ ст.

Наприкінці ХІХ — початку ХХ ст. територія Лемківщини перебувала у складних геополітичних обставинах, а її населення піддавалось іноетнічним впливам, що значною мірою гальмувало розгортання національно-культурного руху в регіоні. Процес формування та утвердження національної ідентичності лемків значно активніше проходив у периферійних східних лемківських повітах, наближених до Східної Галичини, ніж у центральній та західній частині, де були міцні москвофільські настрої, що супроводжувалось ідентифікаційними суперечностями серед лемків.

У міжвоєнний період національна самоідентифікація лемків відбувалася в умовах етнополітики польського уряду. Влада на-

магалась національно дезорієнтувати лемків, а їх етнографізм як домінанту свідомості використати для асиміляторського впливу.

Водночас слід зауважити, що національна ідентичність лемків утверджувалась разом із локальною самосвідомістю, яка здебільшого домінувала серед них. Частими на галицькій частині Лемківщини були випадки, коли населення називало кооперативи, періодичні видання етнографічною самоназвою «Лемко».

Населення Галицької Лемківщини не залишилось осторонь українського національно-визвольного руху на Закарпатті наприкінці 1930-х років. Лемківська молодь з Ліського, Сяноцького та Кросненського повітів переходила чехословацький кордон і вступала до лав Карпатської Січі.

Особливий вплив на етнополітичне становище Лемківщини, як і лемків загалом, мали німецько-радянський договір від 28 вересня 1939 р., підписаний у Москві, та договір про добровільне переселення від 16 листопада 1939 р. Слід визнати, що ці домовленості мобілізували частину охочих до виїзду в СРСР. В основному це були прихильники москвофільських поглядів та малосвідомі лемки. Показовим у цьому твердженні є бажачучі переїхати на територію, окуповану СРСР, переважно із західних повітів Галицької Лемківщини. Натомість у Сяноцькому повіті їх практично не було. І хоча кількість бажачучих емігрувати до радянської зони окупації швидко знизилась, все ж, за даними В. Кубійовича, до СРСР виїхало близько 9 тисяч лемків. Проте з них значна частина невдовзі стали реемігрантами [7, с. 181]. Одним із місць поселення новоприбулих лемків у 1940 р. стала звільнена німецька колонія Сіттауерівка у селі Ляцьке-Шляхетське Станіславського воєводства, куди прибули із західних лемківських повітів родини: Парилович, Єдинак, Прислопських, Криштофи, Щавінських, Макара, Кулик, Галик, Вірховських, Охотницьких, Зубаль та ін. [8, арк. 34]. Показовим є те, що з того часу до сьогодні цей хутір серед місцевих жителів називається Лемки. Хоча можемо констатувати, що самі лемківські переселенці втратили зв'язок із своєю етнічною батьківщиною, як і загалом будь-які елементи лемківського етнокультурного колориту.

Початок Другої світової війни розпочав для лемків новий етап в їхній новітній історії з доволі трагічними етнополітич-

ними наслідками. Як одна з найдалше на захід висунених етнографічних територій Лемківщина, разом з Підляшшям, Холмщиною та Надсянням були найдовше, понад 5 років, під німецькою військовою окупацією.

Після закінчення німецько-польської війни на Лемківщину почали прибувати багато емігрантів із західних земель України, серед яких діячі та активісти українського національного життя. За висловом однієї з газет: «Хоча ці терени були землі не з нашої вини занедбані, та життя показало, що лемкові чи холмщакові його національних почувань чи віри так легко виврати не можна» [9].

З метою координації та розвитку українського національного життя в регіоні на початку червня 1940 р. у Кракові було створено так званий Український Центральний Комітет. Натомість німецька влада ліквідувала всі попередні культурно-освітні установи, а на їх місце було створено одну-єдину організацію у формі так званих Українських Освітніх Товариств (УОТ) [10, с. 2].

З цього приводу один з активних тогочасних діячів на Лемківщині В. Бучацький визнавав, що «німецька влада початково вповні прихильно ставилася до нас в Сяноку та на селах Лемківщини і Надсяння» [11, с. 111]. Проте вже з початку осені 1941 р. в генерал-губернаторстві прокотилася хвиля ув'язнень серед українського населення, а німецька влада приступила до поступової ліквідації українського самостійницького руху, арештовуючи актив інтелігенції в цілому краї. У Сяноці був заарештований катехит о. Степан Венгринович, його син о. Микола Думанський, о. Михайло Ганушевський, Л. Пелех та митець П. Обаль. Влітку 1942 р. було арештовано директора Окружного союзу українських кооператив Д. Яціва. З кожним роком німецький терор набирив все більшого розмаху. Навесні 1944 р. у регіоні перебувало чимало втікачів з усієї України. Німці реагували негайно, заарештувавши близько 30 членів провідних членів ОУН [12, с. 107]. За визначенням С. Ванчицького, жертвою цих подій «впав найкращий цвіт української лемківської молоді» [13, с. 41].

У часи німецької окупації населення Лемківщини вступало у ряди українських організацій, серед яких виділялись легальний Український Допомоговий Комітет і нелегальна — Органі-

зація Українських Націоналістів. З джерел відомо, що «комісаріат прикордонної поліції встановив існування нелегальної організації Бандери в Новім-Сончі, арештувавши одного активіста і трьох прихильників... Зміст ворожих матеріалів особливо гострий щодо німців. За повідомленням джерел, Організація у районі Новий-Сонч, ймовірно була створена братом С. Бандери [14, с. 590].

Єдиною інституцією в період німецької окупації, яка мала можливість суспільно-національної діяльності, були толеровані владою Українські Допомогові Комітети. В їх структурі від початку діяльності успішно працювало багато активних та досвідчених осіб, які емігрували із Галичини, рятуючи своє життя від комуністичного терору. Серед них виділимо П. Святого, І. Витвицького, П. Біланюка, Л. Подоляка. Організаторкою жіночого руху працювала сенаторка О. Кисілевська та І. Савчак [15, с. 117], в кооперативному русі релігійний діяч, сеймовий посол о. Михайло Ганушевський [16, с. 50].

Відомо, що у період окупації німці намагалися створити з лемків окрему національність на зразок «Goralenvolku», проте коли їм цього не вдалося зробити, всі лемки були визнані українцями [17, с. 195].

Особливим у житті лемків став період з другої половини ХХ ст., коли вони втратили свою батьківщину та стали дисперсними переселенцями по всій території України та Польщі. Внаслідок вересневих радянсько-польських домовленостей 1944 р. за основу східних кордонів Польщі було взято так звану «лінію Керзона» та ухвалено постанову про виселення українського населення з Лемківщини, Підляшшя, Холмщини та Надсяння. Найбільше в період 1945–1946 рр. з окреслених територій влада переселяла у західні регіони України, зокрема, Тернопільську, Івано-Франківську та Львівську, менше у східні — Донецьку, Дніпропетровську, Луганську, Полтавську та південні — Миколаївську, Одеську та Херсонську області.

Джерела бережуть відомості, що в окремих випадках у чинників виникали сумніви щодо етнонаціональної приналежності лемків. У зв'язку з втручанням самого В. Гомулки та його дорученням у квітні 1946 р. тимчасово було призупинено переселення лемків. А представники уряду з питань репатріації українського населення зверталися навіть до Польської Акаде-

мії Наук з проханням висловити думку про національну належність лемків, на що отримали відповідь — українці [17, с. 195].

Чи не найтрагічнішою була доля лемків-переселенців внаслідок операції «Вісла» навесні 1947 р., яких було направлено у північно-західні воєводства Польщі. З документів стає зрозумілим, що польські власті не приховували своїх завдань щодо цієї частини переселенців. В інструкції Міністерства повернених земель від 10 листопада 1947 р. відзначалось, що «головною метою переселення осадників «Вісли» є їхня асиміляція в новому польському середовищі... Не вживати стосовно до цих осадників назви українець. Представників інтелігенції серед осадників негайно розселити окремо найдалше від мешкання осадників» [17, с. 297], у зв'язку з чим ставилось завдання докласти всіх зусиль, щоб досягти поставленої мети.

Проте слід відзначити, що лемки намагались протидіяти етнополітиці Польщі, хоча би у спосіб масових повернень із польських північно-західних регіонів до своїх лемківських повітів.

На території України однією з найбільш заселених лемками-переселенцями центрально-східних областей слід відзначити Полтавську, куди були направлені в основному вихідці з Новосончівського повіту. Тільки в 1945 р. у Зіньківський район області було переселено 57 лемківських родин. У перші роки після переселення чи не єдиним способом спілкування між лемками в тісному етнічному колі був звичай збиратися на храмове свято Спаса в Лютенських Будищах, а на Різдво — у Шилівці, який у зіньківських лемків існує донині. В області активно діє обласне товариство «Лемківщина», а в складі Українського суспільно-культурного товариства з 1959 р. працює секція розвитку регіональної лемківської культури [18, с. 29, 66].

У східній частині України найбільше етнічних лемків, переважно із західних лемківських повітів було переселено у с. Переможне Лутугинського району Луганської області. У результаті польових досліджень в цьому краї К. Глуховцева зауважувала: «Переселенці... володіють говіркою, перейнятою від своїх батьків, зберігають традиції свого краю. Вони радо показали обряд роздягати молоду (тобто завивати хустку), що був складовою весільного лемківського обряду» [19, с. 30].

Доволі цікавим у цьому контексті є дослідження польської дослідниці Н. Кляшторної, здійснене на підставі свідчень

лемків-переселенців із східної частини України у с. Мічуріно Темпанівського району Донецької області. Водночас, на нашу думку, автор занадто оптимістично відзначає, що тамтешня лемківська група, незважаючи на свою малу кількість і ведення в регіоні русифікаторської політики, «має шанси на збереження своєї самобутності». Щодо свого етнічного походження інформатори-лемки висловлюються майже одногосно на користь українців. Одна з респондентів зауважувала: «Наші люди — то плем'я лемківське, а то плем'я — то правдиві українці, народ слов'янський» [6, с. 93].

Характерно, що тисячі лемків-переселенців намагалися повернутися на покинуту батьківщину або хоча б ближче до кордону у Західну Україну (в Станіславську, Львівську та Тернопільську області). Перші роки їхніх буднів розкривають як поодинокі, так і колективні листи-скарги самих переселенців, які нам доводилось вивчати в Івано-Франківському обласному архіві. З метою захистити себе та свої родини вони адресовані чиновникам як місцевого, так і найвищого рангу. Привертає увагу лист Сталіну від 2 квітня 1947 р. «Від українського переселенця з Польщі» П. Лящука з Станіславської області, Отинійського району, с. Ворона. Автор скаржиться на відсутність землі, яку забрали місцеві селяни наголошуючи: «Ніхто мені не допоміг добитися правди. Просив громадського пасовища, але селяни не дали, бо це громадське, а ми переселенці — тут чужі, мусимо брати тільки те, що поляки залишили, але ж і того упустить не хочуть. Так що я не знаю, на що я маю право, а на що ні. Як ми їхали на Вкраїну, то їхали як додому, а опинились як в приймах. На нас дивляться, як на якихось прибуд, в селі ми чужі. Місцеве населення, що хоче — те й зробить, і ніхто їх за самоправство не карає. Дуже прошу допомогти мені, щоб я міг спокійно господарювати» [20, арк. 15].

Загалом мусимо констатувати, що насильницьке виселення лемків з своїх етнічних земель після Другої світової війни призвело до руйнування етнокультурного середовища регіону та надзвичайно ускладнило проблему збереження лемківської самобутності. Лемки опинилися у складних суспільно-історичних умовах побутування. Доцільним є наголосити, що лемки, які були виселені з своїх етнічних земель, зіткнулися з цілковитою неможливістю продовжувати на новому місці звичний для них

спосіб життя, а одночасно і значними труднощами в адаптації до нових умов своєї традиційної етнокультури.

З метою вивчення лемківської самосвідомості нами розроблена анкета для опитування представників лемківської етнографічної групи, яка дозволяє з'ясувати окремі моменти з їх життя у ХХ ст. В основному нашими респондентами були представники старшого покоління лемків другої половини 1920-х — 1930-х років народження, які на сьогодні проживають у Монастириському, Терехівському, Чортківському районах Тернопільської області, м. Івано-Франківську та Тисменицькому районі. Основна частина наших респондентів однозначно ствердили, що лемки це є українці.

Уродженка Лемківщини, яка сьогодні проживає у Миколаївській області, пише, що переселенців досить часто зустрічали вороже не тільки на півночі чи сході України, де називали нас бандерівцями, але й у західних областях [21, с. 4].

Теперішня найстарша генерація (70–80 річні) є останньою, яка хоч і не завжди голоситься до лемківського походження, в культурному відношенні залишається щиро лемківською, оскільки володіє лемківською говіркою, співає лемківських пісень. Натомість середнє, а особливо молодше покоління, народжене вже в Україні, позбавлене лемківських етнокультурних особливостей.

В сучасних умовах етнографічна група лемків, втративши свій етнічний ареал, об'єктивно позбавлена можливості розвивати свою етнокультуру, на відміну від гуцулів. Тому з метою збереження своєї самобутності основна увага лемків в сучасних умовах приділена фольклорно-етнографічній діяльності у формі фестивалів. За результатами свого анкетування можемо резюмувати, що більша частина лемків-переселенців беруть участь у культурно-мистецьких акціях, читають лемківську періодику, зокрема, журнал «Лемківщина», газети «Дзвони Лемківщини», «Наше слово», відвідують богослужіння у лемківській церкві. Основна частина опитаних відвідували рідні лемківські села у Польщі, окремі по декілька раз.

Сьогодні у Всеукраїнське товариство «Лемківщина» входить біля 20 обласних і регіональних організацій. Районні підрозділи діють у Тернопільській, Львівській, Івано-Франківській, Закарпатській, Луганській, Житомирській та Кіровоградській

областях. «Лемківська Ватра» в Монастириську в урочищі Бичова набуває міжнародного значення. Регіональні фестивалі проводяться в Тернопільській (Ягільниця), Львівській (Городок, Самбір, Борислав), Івано-Франківській (Осада-Брошнів), закарпатській (Зарічеве) і Луганській (Переможне) областях.

Узагальнюючи викладене, можна констатувати, що примусове переселення лемків із земель, де їхні предки жили з давніх давен, а також свідоме розселення їх по областях, віддалених від місць колишнього мешкання, призвело до поступової втрати ними багатьох елементів своєї етнокультури. На сьогодні все очевиднішим і зрозумілим є, що в умовах дрібнодисперсного розселення відродження лемківської самобутності серед депортованих та їхніх нащадків вимагає державної підтримки. Це було і залишається життєвим фактом, який існує незалежно від наукового теоретизування.

Кілька реляцій, зібраних автором шляхом польових досліджень серед депортованих лемків, дають підстави для наступного припущення. Самі лемки дуже рідко називають себе лемками. У відповідях тільки окремих інформаторів домінує регіональна ідентичність та надання переваги етноніму лемко. Одна з опитуваних 1949 р. народження уродженка вже Тернопільської області стверджує: «Лемками були на Лемківщині, лемками лишилися на Україні, і я як дочка лемків — лемкиня чистокровна». Продовжуючи: «По паспорті українці, а по духу лемки» [22]. У своєму лемківському корінні не сумніваються лише найстарші люди, народжені на території Лемківщини.

Відзначимо, що у Польщі починаючи з 1989 р. появилася загальна тенденція підкреслювати окремішність лемків від українського народу. У публікаціях польських авторів як публіцистичного, так і наукового характеру автори дотримуються розрізнення лемків та українців. Таким чином, наслідком становища, яке зайняло польське суспільство у лемківському питанні після 1989 р., повинно бути передусім надання можливості повернутися в Польщу лемкам, виселеним в Україну у 1944–1946 рр. [5].

Загалом, впродовж усього ХХ ст. етнополітичне становище галицької частини лемків визначалось насамперед етнополітикою держав, до яких вони належали. Якщо у першій половині ХХ ст. лемки проживали у рідному етносередовищі

з особливостями своєї регіональної ідентичності, розвиваючи власну культуру, то в силу суспільно-політичних трансформацій другої половини ХХ ст. вони втратили свою батьківщину і були розпорошені на території України і Польщі. В умовах сьогодення лемківська етнографічна група, не відчуваючи особливої підтримки з боку держави, все ж декларує свою єдність з українською нацією, проте втрачає лемківські етнокультурні колорити.

Література і джерела

1. Литвин М. Р. Депортації українців з Надсяння, Лемківщини, Холмщини й Підляшшя 1944–1951 рр. / Микола Литвин // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. — 2012. — № 20–21. — С. 311–318.
2. Киричук Ю. Військово-політична діяльність збройного підпілля ОУН — УПА в Закерзонні (1945–1947 рр.) / Юрій Киричук // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. — 2000. — № 4. — С. 73–83.
3. Цепенда І. Є. Українсько-польські відносини 40–50-х років ХХ століття: етнополітичний аналіз / Ігор Цепенда. — К., 2009. — 387 с.
4. Любчик І. Д. Етнополітичні процеси на Лемківщині наприкінці ХІХ — 30-х рр. ХХ ст.: проблема національної самосвідомості / Ігор Любчик. — Івано-Франківськ: Тіповіт, 2009. — 214 с.
5. Гальчак Б. Лемківський підсумок ХХ століття й перспективи на ХХІ століття [Електронний ресурс] / Богдан Гальчак // Лемки місце у всесвіті. — @Закарпаття онлайн. — Режим доступу до тексту: Zakarpattya.net.ua
6. Kłasztorna N. Łemkowskie pojmowanie «swego świata»: jego obraz, utrata i poszukiwania / Natalia Kłasztorna // Biuletyn Ukrainoznawczy. Południowo-wschodni instytut naukowy w Przemyślu. — 2001. — № 7. — S. 93.
7. Кубійович В. Українці в Генеральній губернії 1939–1941 / В. Кубійович. — Чикаго: Вид-во Миколи Денисюка, 1975.
8. Державний архів Івано-Франківської області (далі ДАІФО), ф. 249, оп. 1, спр. 29, 443 арк.
9. Організація Українського життя в Генеральнім губернаторстві // Рогатинське слово. — 1941. — 2 серпня
10. Українці в генерал-губернаторстві // Українське слово. — 1941. — 22 серпня. — С. 2.
11. Бучацький В. В тривожних днях німецької окупації / Володимир Бучацький // Аннали Лемківщини. — Нью-Йорк: Фундація дослідження Лемківщини, 1993. — Ч. 5. — С. 109–124.
12. Історія Лемківщини в 2 т. / Інститут народознавства НАН України. — Львів. — Т. 1. — С. 107.

13. Ванчицький С. Лемківщина — самоцвіт України / Степан Ванчицький // *Аннали Лемківщини*. — Ч. 5. — Нью-Йорк: Фундація дослідження Лемківщини, 1993. — С. 19–44.
14. Косик В. Уривок із донесень з окупованих територій Сходу № 30. Берлін 20 листопада 1942 р. Секретно // В. Косик / *Україна і Німеччина у другій світовій війні* / Володимир Косик. — Париж — Нью-Йорк — Львів: Наукове товариство імені Т. Шевченка у Львові, 1993. — 658 с.
15. Бучацький В. В тривожних днях німецької окупації / Володимир Бучацький // *Аннали Лемківщини*. — Нью-Йорк: Фундація дослідження Лемківщини, 1993. — Ч. 5. — С. 109–124.
16. Лебедович І. Полеві духовники Української Галицької Армії. У 45-річчя участі у визвольних змаганнях / Іван Лебедович. — Вінніпег, 1963. — 325 с.
17. Цепенда І. Є. Українсько-польські відносини 40–50-х років ХХ століття: етнополітичний аналіз / Ігор Цепенда. — К., 2009. — 387 с.
18. Межею чужини розірване життя: депортація лемків із Польщі в Україну 1944–1947 рр. / за ред. проф. М. А. Якименка. — Полтава: Сімон, 2007. — 100 с.
19. Глуховцева К. Відображення міфологічних уявлень українців в обряді «покривання молодой» // Катерина Глуховцева / *Лемківський діалект у загальноукраїнському контексті* / укладачі С. Є. Панцьо, Н. О. Свистун // *Studia methodologia*. — Тернопіль: Ред-но видавн-й відділ Тернопільського НПУ ім. В. Гнатюка, 2009. — Випуск 27. — 158 с.
20. Державний архів Івано-Франківської області (ДАІФО), ф. 249, оп. 1, спр. 21, 103 арк.
21. Предко Г. Те, що сталося 65 літ тому, пам'ятатиму назавжди / Ганна Предко // *Лемківщина*. — 2011. — № 3. — С. 2–4.
22. Спогади Ковальчук-Святківської Віри Михайлівної 1949 р. н., з с. Мохначка Вижна Новосанцівського району. Записано 21.01.2011 р.

Анотації

Любчик И. Д. Этнографическая группа лемков в условиях общественно-политических трансформаций XX в.

В статье анализируется состояние лемковской этнографической группы в условиях общественно-политических трансформаций XX века. Автор делает вывод, что невзирая на активную искусственно-культурную, фестивальную деятельность все же этнографическая группа лемков, основная часть которой позиционирует себе с украинской нацией, объективно стоит перед угрозой потери своей самобытности.

Ключевые слова: Лемковицина, этнографическая группа лемков, этнополитика, переселение, общественно-политические трансформации.

Lyubchik I. D. Lemko ethnic group in terms of socio — political transformations of the twentieth century.

This article attempts to analyze the situation of ethnographic group of Lemky in conditions of social and political transformations of the XX century. The author concludes that regardless of quite active artificially cultural, festival activity the ethnographic group of Lemky, main part of which presents itself as Ukrainian nation, is still objectively facing the threat of loss of its identity.

Key words: Lemkovschina, ethnographic group of Lemky, ethnopolitics, migration, social and political transformations, ethnocultural identity

Надійшла до редакції 19 березня 2014 року